

ΜΑΓΝΗΤΩΝ ΚΙΒΩΤΟΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΜΑΤΟΣ

100
ΧΡΟΝΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
1922-2022:
ΑΠΟ ΤΟΝ ΘΡΙΑΜΒΟ ΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Έκθεση τεκμηρίων & Εκπαιδευτικό πρόγραμμα

Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Στην είσοδο του Συνεδριακού Κέντρου Θεσσαλίας, στα Μελισσόατκα, λειτουργεί έκθεση ενθυμημάτων περιόδου 1919-1922, από την ιδιωτική συλλογή του Δημητρίου Γιαννόγλου, στρατιωτικού ιατρού-ιστορικού. Η διάρκεια της έκθεσης είναι από 1η Οκτωβρίου έως 15 Δεκεμβρίου 2022 και ώρες έκθεσης 10.00-14.00 καθημερινά (πλην Σαββάτου & Κυριακής).

Ο Τσιμπλούλης Γεράσιμος, Δάσκαλος-Κοινωνικός Ανθρωπολόγος στηριζόμενος στα εκθέματα σχεδίασε εκπαιδευτικό πρόγραμμα για μαθητές/τριες της Ε' & ΣΤ' τάξης του δημοτικού και για μαθητές/τριες του γυμνασίου.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα γίνεται **κάθε Τετάρτη στις 10:00 π.μ.**, στον χώρο του Συνεδριακού Κέντρου. Η διάρκεια του προγράμματος είναι δύο διδακτικές ώρες. **Ο αριθμός των μαθητών/τριών να είναι μέχρι 25 άτομα.**

Στάδια του προγράμματος

- Προετοιμασία στην τάξη (μία έως δύο διδακτικές ώρες).
- Υλοποίηση του εκπαιδευτικού προγράμματος στο Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας (δύο διδακτικές ώρες).
- Ανατροφοδότηση στην τάξη (μία διδακτική ώρα)

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Προετοιμασία στην τάξη

Μικρασιατική εκστρατεία

Η Μικρασιατική Εκστρατεία είναι γνωστή και ως Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1919-1922. Ήταν μια σειρά στρατιωτικών γεγονότων, που συνέβησαν κατά το διαμελισμό της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας μετά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο από τον Μάιο του 1919 έως και τον Οκτώβριο 1922. Ο πόλεμος έγινε μεταξύ της Ελλάδας και του Τουρκικού Εθνικού Κινήματος, που θα ίδρυε αργότερα τη Δημοκρατία της Τουρκίας.

Το 1919, ο τότε πρωθυπουργός της Ελλάδας **Ελευθέριος Βενιζέλος** και η κυβέρνησή του, έχοντας την υποστήριξη των νικητών Άγγλων και Γάλλων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου διέταξε την απόβαση ελληνικών στρατευμάτων στη Μικρά Ασία με σκοπό την αποκατάσταση της ειρήνης, της τάξης και της προστασίας όλου του χριστιανικού και όχι μόνο πληθυσμού από αυθαιρεσίες των Τούρκων.

Ο στόχος των Ελλήνων ήταν η προσάρτηση περιοχών της Μικράς Ασίας στο πλαίσιο της **Μεγάλης Ιδέας**. Στα παράλια το ελληνικό στοιχείο ζούσε και δραστηριοποιούνταν έντονα. Πρωταρχική μέριμνα της κυβέρνησης Βενιζέλου ήταν η προστασία των ελληνικών πληθυσμών από την τουρκική αυθαιρεσία. Μάλιστα αυτά γίνονται με νωπή την εμπειρία από την αισχρή Χιλιάδες μη μουσουλμάνοι Μικρασιάτες (και όχι μόνον Έλληνες) υπέστησαν απάνθρωπες πιέσεις και εκδιώχθηκαν από τις πατρογονικές εστίες τους κατά τρόπο που άγγιζε και συχνά ξεπερνούσε τα όρια της **εθνοκάθαρσης**.

Ο ελληνικός στρατός στάλθηκε εκεί από τους συμμάχους χωρίς η Ελλάδα να έχει εξασφαλίσει απτά δικαιώματα επί της Σμύρνης και της ευρύτερης ηπειρωτικής της περιοχής. Μόνο μετά από 5 χρόνια και αφού θα γινόταν δημοψήφισμα, θα αποφαιζόταν η τύχη της Σμύρνης και σε ποια χώρα θα περνούσε. Προφανώς όμως η Ελλάδα πίστευε πως θα κέρδιζε το δημοψήφισμα. Η Σμύρνη εκείνη την εποχή είχε περίπου 270.000 πληθυσμό. Οι 140.000 ήταν Έλληνες και οι υπόλοιποι μουσουλμάνοι Τούρκοι, φραγκολεβαντίνοι, Αρμένιοι, δυτικοί και Εβραίοι.

Το 1920 υπογράφηκε η **Συνθήκη των Σεβρών** (10 Αυγούστου 1920), η οποία καθόριζε τους όρους ειρήνης των Συμμάχων με την ηττημένη Οθωμανική αυτοκρατορία.

Και ενώ ο Σουλτάνος δέχθηκε τη συνθήκη, οι Νεότουρκοι με επικεφαλής τον **Μουσταφά Κεμάλ ή Ατατούρκ** δεν την αναγνώρισαν. Οι Νεότουρκοι ξεκίνησαν έναν ανταρτοπόλεμο με την **Αντάντ** και τους Έλληνες συμμάχους της. Αυτό οδήγησε την ελληνική κυβέρνηση στην ανάληψη δράσης προκειμένου να επιβάλει τα όσο συμφωνήθηκαν στη συνθήκη των

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Σεβρών. Τα ελληνικά στρατεύματα άρχισαν το καλοκαίρι του 1920 να προελαύνουν σε εδάφη έξω από τη ζώνη της Σμύρνης.

Στο μεταξύ στην Ελλάδα η κοινή γνώμη είχε αρχίσει να στρέφεται εναντίον του Βενιζέλου και στις εκλογές του Νοεμβρίου του 1920 δεν εξελέγη ούτε καν βουλευτής, ενώ στην Τουρκία ο Μουσταφά Κεμάλ εδραιωνόταν όλο και πιο γερά. Αυτό οδήγησε στην αποδυνάμωση του ελληνικού στρατού στη Μικρά Ασία, το οποίο βασιζόταν κυρίως σε βενιζελικούς αξιωματικούς. Η άνοδος του Κωνσταντίνου στον θρόνο έδωσε στις μεγάλες δυνάμεις το πρόσχημα να απαγκιστρωθούν πλήρως από τη μικρασιατική εκστρατεία, καθώς ο Κωνσταντίνος είχε άμεσες σχέσεις με την έκπιωτη βασιλική οικογένεια της ηττημένης Γερμανίας.

\Το 1922 τα τουρκικά στρατεύματα άρχισαν την αντεπίθεση. Αφού πέτυχαν τη διάσπαση των ελληνικών δυνάμεων, ο κεμαλικός τουρκικός στρατός ανάγκασε τον εναπομείνοντα ελληνικό να υποχωρεί διαρκώς. Μαζί με τον ελληνικό στρατό έφευγαν άμαχοι Έλληνες, Αρμένιοι και Κιρκάσιοι (οι τελευταίοι είχαν πολεμήσει στο πλευρό του ελληνικού στρατού και ως εκ τούτου φοβόντουσαν αντίποινα από τους Τούρκους) για να γλυτώσουν τη ζωή τους. Ο ελληνικός στρατός αναγκάστηκε να αποχωρήσει από τη Μ. Ασία. Με τη **Συνθήκη της Λωζάνης** (24 Ιουλίου 1923), καθορίστηκαν τα νέα εδάφη του ελληνικού και τουρκικού κράτους αντίστοιχα.

Πηγή: Βικιπαίδεια

Διαβάζουμε και από το βιβλίο της Ιστορίας της ΣΤ' τάξης του δημοτικού

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2188/Istoria_ST-Dimotikou_html-empl/index5_5.html

Για τους/τις μαθητές/τριες του Γυμνασίου

http://ebooks.edu.gr/ebooks/v/html/8547/2246/Keimena-Neoellinikis-Logotechnias_B-Gymnasiou_html-empl/indexf_1.html

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη

*Κεντρικός ήρωας στο μυθιστόρημα της Δ. Σωτηρίου **Ματωμένα Χώματα** είναι ο Μανόλης Αξιώτης, αγρότης από τον Κιρκιντζέ, ο οποίος εκθέτει, με αυτοβιογραφικό λόγο, την οικογενειακή και την προσωπική του ιστορία και, διά μέσου αυτής, καταγράφει την **περιπέτεια του μικρασιατικού ελληνισμού**. Το απόσπασμα προέρχεται από το πρώτο μέρος του μυθιστορήματος και αναφέρεται στην πρώτη επίσκεψη του νεαρού αφηγητή στη Σμύρνη το 1910. Πηγαίνοντας στη μεγάλη πολιτεία βρίσκει εργασία, απογαλακτίζεται από την οικογενειακή του εστία και ενηλικιώνεται.*

Σεπτέμβρης ήταν του 1910, όταν πρωτοκατέβηκα στη Σμύρνη. Θυμούμαι πόσο σκιάχτηκα* μόλις βρέθηκα μοναχός σε μια τόσο μεγάλη πολιτεία. Άγνωστοι, αλλιώτικοι άνθρωποι, άγνωστα και τα σοκάκια. Κανένα δεν ήξερα και κανένας δε μ' ήξερε να με καλωσορίσει· ένιωθα σαν το ξεριζωμένο δεντρί.

Ακούμπησα σ' ένα χάνι* το τρίχινο ζεμπίλι* με τις αλλαξιές και τα φαγώσιμα που μου 'δωκε η μάνα μου, και βγήκα ν' ανταμώσω το σταφιδέμπορα που θα μ' έπαιρνε στη δούλεψή του. Με την αντρέσα* στο χέρι, με τα πρώτα παπούτσια που φόραγα στη ζωή μου να με στενεύουνε, με το ντριλίνο* φράγκικο* πανταλόνι, κάπως κοντό για τις μακριές κανάρες* μου, να με κόβει κι αυτό στον καβάλο, περπατούσα, άτσαλα, δειλά. Ωστόσο ήμουνα περήφανος για το νέο σουλουπί* μου και κάθε τόσο έσκυφτα και καθάριζα με το χέρι τα παπούτσια μου κι έριχνα κλεφτές, φοβισμένες ματιές ολούθε* ν' αντιληφθώ πού βρίσκομαι κι αν με προσέχουν οι περαστικοί.

Μόλις βγήκα στην προκουμαία τα ξέχασα όλα, ακόμα και τη δειλία μου. Ήρθαν οι εντυπώσεις και με πήραν απαλά και με μερώσανε και δεν ήξερα τι να πρωτοδώ και τι να πρωτοχαρώ. Τη θάλασσα; Τα βαποράκια της Χαμιδιέ που σκίζανε το νερό δίχως να βουλιάζουν; Τα μεγάλα μαρμαρένια σπίτια, με τα ξύλινα κλειστά, όλο μυστήριο, μπαλκόνια τους; Τις καρότσες με το ρυθμικό χτύπο τους πάνω στο γρανιτένιο πλακόστρωτο; Τα τράμια* που τα σέρνανε άλογα; Ή όλον εκείνον το χαρωπό, ξέγνοιαστο κόσμο που μπαινόβγαινε με σαματά* στις λέσχες και στα καφενεία κι έμοιαζε να ζει πανηγύρι; κι όχι μια κοινή, καθημερινή μέρα δουλειάς!

Στάθηκα άκρη άκρη στο μουράγιο, βόλεψα τα χέρια μου στις τσέπες κι έμεινα εκείδά εντυπωσιασμένος. Τα κύματα ανεβοκατεβαίνανε και καθώς ένιφταν* τις μαλτεζόπετρες σκορπούσανε μια ανεσημιά* που μοσκοβόλαγε θαλασσινά. Μύδια, εκατομμύρια μύδια ήταν σφηνωμένα πάνω στις σιδερένιες τραβέρσες* που συγκρατούσαν τις Σκάλες. Αυτές οι Σκάλες, η Εγγλέζικη Σκάλα, η Καινούρια Σκάλα, η Μακριά Σκάλα, λες κι ήταν τα χέρια του μεγάλου λιμανιού. Εδώ γινόταν το μπάρκο*· έφευγε ο βλογημένος καρπός της Ανατολής για τις ξένες χώρες κι έμπαινε το χρυσάφι. «Λέγε, Εμμανουήλ, τι γνωρίζεις διά το χρυσόμαλλον δέρας;» Δάσκαλε, δε σ' αποκρίθηκα κατά που πρόσμενες κείνη τη μέρα. Τώρα όμως εδώ καταλαβαίνω την ερώτησή σου, ζωντανεύουν μπρος στα μάτια μου όλες οι ιστορίες που μου διηγήθηκες, καθαρές, στρωτές, παρμένες θαρρείς από τη Χρηστομάθειά* μας. Όμως από κοντά έρχονται χορεύοντας κι οι ζωηρές ιστορίες που άκουσα για τη Σμύρνη από τον παιχνιδιάτορα* το Χρίστο. Τις έλεγε στα πανηγύρια μας

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

κρούοντας το σάζι* του, ένα μακρύ ίσαμ' ένα μέτρο όργανο, που λαλούσε σαν Θεός και μεις τα παιδιά λαχταρούσαμε: «Αχ, πότε θα τηνε γνωρίσουμε τούτη την πολιτεία!».

Άποψη της προκυμαίας της Σμύρνης
σε επιστολικό δελτάριο πριν από το 1919

Όταν ήμουνα πολύ μικρός και πήγαινα με τη μάνα μου στην εκκλησιά σκιαζόμουνα να βλέπω ζωγραφισμένο στον τρούλο το πελώριο μάτι του Θεού. Τώρα ήθελα να γίνω ένα τέτοιο μάτι να τα δω όλα μονομερίς. Και να γίνω κι ένα πελώριο αφτί, ν'ακουμπήσω στον κόρφο τούτης της πολιτείας, ν'ακούσω την καρδιά της. [...]

Οι άνθρωποι στη Σμύρνη μιλούσανε όλοι ελληνικά, ακόμα κι οι Τούρκοι κι οι Λεβαντίνοι κι οι Οβραίοι κι οι Αρμεναίοι. Στο Φραγκομαχαλά ωστόσο, πολλά μεγάλα καταστήματα είχανε ξενικά ονόματα που δεν τα καταλάβαινα: «Κοντουάρ», «Λουβρ», «Μπον μαρσέ», «Παραντί ντε Νταμ» κι άλλα. Και τι δεν έβρισκες σε τούτα τα μαγαζιά! Από παραδείσια φτερά για τα μαλλιά των γυναικών, μέχρι σκαρπίνια* για Σταχτοπούτες. Και παιχνίδια, όμορφα κουρντιστά παιχνίδια! Πόσο ευτυχισμένα θα 'πρεπε να 'ναι εδώ τα παιδιά και πόσο παραχαϊδευμένες οι γυναίκες!

Τράβηξα ίσια στην Αγια-Φωτεινή κι άναψα στη χάρη της το κεράκι που μου παράγγειλε η μάνα μου. Κι ύστερα καρφώθηκα να βλέπω και να μη χορταίνω το καμπαναριό. Είκοσι μέτρα μπόι, τέσσερα πατώματα, όλο μάρμαρο. Κι ανάγλυφος ο Χριστός να κάθεται στο πηγάδι και να τα λέει με τη Σαμαρείτιδα. Κι οι καμπάνες φανταχτερές, γλυκόλαλες, δώρο των μεγάλων δουκόνε της Ρωσίας, και κατάκορφα, στον τρούλο, ο χρυσός σταυρός να λάμπει στον ήλιο, παρηγοριά και σκέπη για τους ραγιάδες, που το 'χαν καύχημα, γιατί ο σταυρός έστεκε πιο ψηλά από την ημισέληνο που ήταν στημένη στο μιναρέ του Ισάρ τζαμί.

Εκειδά πλάι στον περίβολο της Αγια-Φωτεινής βρήκα και την Ευαγγελική Σχολή. Είχα κάνει όνειρο να μπω εδώ μέσα, κι ο δάσκαλός μου ο Πυθαγόρας Λάριος με σιγοντάριζε.* Μα ο πατέρας μου τότε πρόγkηξε: «Κορ δάσκαλε, να με συμπαθάς. Αεροκοπανιτζή* δεν τότε θέλω τον υγιό μου. Εμείς είμαστε ρεσπέρηδες* και χρειαζούμαστε χέρια.»

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον Θρίαμβο στην καταστροφή

Μόλις άκουσα την καμπάνα της Αγια-Φωτεινής να χτυπάει δώδεκα, τινάχτηκα. Μπρε για πότε μεσημεριάστηκα; Είπα να βιαστώ, να τρέξω για τη δουλειά, μα θυμήθηκα πως δεν είχα να δώσω λόγο σε κανένα, μιας κι ήμουνα, για πρώτη φορά, αυτεξούσιος, και τότες μ' έπιασε τρελή χαρά. Χώθηκα μέσα στο πλήθος, στο τσαρσί* κι έπινα τσιτσιμπιλία και σερμπέτια* κόκκινα και πράσινα «μπουζγκιμπί, κεκίκ-σουγιού»,* και χαιρόμουνα που σπαταλούσα τα λίγα τεσσαράκια που μου 'βαλε στην τσέπη η μάνα μου, κρυφά απ' τον πατέρα. Ύστερα κάτι με σταμάτησε· ο χωριάτης στιμέρνει* τον ακριβοκερδισμένο παρά. Κι είπα να πάω κατευθείαν στο μαγαζί του κυρ Μιχαλάκη Χατζησταυρή, να σιγουρέψω τη θέση μου και συνεχίζω έπειτα το σουλάτσο.*

Τόνε βρήκα τον κυρ φατόρο* πάνω στην άψα* της δουλειάς. Τέτοιες μέρες που κατέβαιναν οι χωριάτες να πουλήσουνε τη σοδειά τους, οι εμπόροι δεν κλείνανε. Μόλις μπήκα στο στενόμακρο μαγαζί με τα πολλά πατάρια, με πήρε από τη μύτη η γνώριμη γλυκόστουφη μυρουδιά της σταφίδας και του σόκου. Ο Χατζησταυρής στεκότανε καταμεσής και ζόγιαζε, όλο φροντίδα. Εργάτες με χαμαλίκες* στην πλάτη μπαινοβγαίνανε από το πίσω πορτί, όπου ήταν το ντάμι·* εκεί αφήνανε τις καμήλες, τους αραμπάδες,* τα γαιδούρια και τις βοϊδάμαξές τους. Δυο ξυπόλητοι χαμάληδες, με δασά γυμνά τα στήθια, σήκωναν στον ώμο τη манέλα* που πάνω κει κρεμόταν το καντάρι.* Ο Χατζησταυρής μ' ολοστρόγγυλη κοιλίτσα, διπλά προγούλια και ολοκόκκινα, σαν βουτυρωμένα, μάγουλα ξεφώνιζε τις οκάδες.* Είχε μάτι ζύπνιο που σπίθιζε κι έπαιζε ολούθε ακούραστο. Τα χέρια και τα ποδάρια του, πολύ αδύνατα ανάλογα με το σώμα, τον κάνανε να μοιάζει με βάτραχο. Όλες οι κινήσεις του και η οβελτάδα* του κι οι τρόποι του δείχνανε πως είχε δουλέψει κι η αφεντιά του παραγιός.* Και τόντις,* όπως έμαθα αργότερα, παραγιός ήτανε κάποτες, μα ήξερε σου λέει ν' αρπάζει την περίσταση και συνεταιρίστηκε με το Σελήμ εφέντη και πατούσανε κι οι δυο, με το ελεύθερο, πάνω σε καρδιές και σε πορτοφόλια, κι από κει και πέρα τα βολέψανε κι έρεε το χρήμα.

Πλησίασα τον κυρ Μιχαλάκη, του μίλησα θαρρετά, του 'δωκα και το συστατικό γράμμα που είχα από τη δημογεροντία* του χωριού μας. Αυτό το γράμμα πολύ τον εκολάκεψε, γιατί τ' άρεζε να τον υπολογίζουνε οι ισχυροί. Με ξέταξε με ματιά που τρόπωσε ίσαμε την ψυχή.

- Ναι, ξέρω, έκανε, μου μίλησαν κι άλλοι για σένα. Θα σε κρατήσω. Με βολεúdei που ξέρεις τα τούρκικα. Αύριο πρωί έλα να πιάσεις δουλειά, να σε δοκιμάσω και τα ξαναλέμε για την πλερωμή.

Όταν βγήκα έξω πετούσα από χαρά· αν είχα μουστάκι θα το 'στριβα, τόσο ένιωθα άντρας. Τώρα μπορούσα να χαρώ τη μέρα μου, την πρώτη και μοναδική λεύτερη και ξέγνοιαστη μέρα της ζωής μου.

Ωρες ολόκληρες τριγύριζα μέσα στα μπεξεστένια* και στα σοκάκια της Σμόρνης, ίσαμε που με βρήκε η νύχτα. Εργάτες με μακριά ραβδιά ανάβανε τα φανάρια του γκαζιού. Ομορφοστολισμένες κυράδες κατεβαίνανε με τις καρότσες τους για τις λέσχες, τα προβέγγερα και τις «γιαβάν σουπέδες».* Κοπέλες ξεντεκολτεδιασμένες,* μελαψές και πεταχτές σεργιανούσανε, γελούσανε, κορτάρανε. Ζευγάρια εόθυμα αγοράζανε λουλούδια. Στα καφενεία παίζανε μουσικές, τραγουδούσανε πολιτάκια και γκαρσόνια πηγαινοφέρνανε δίσκους με караφάκια και μεζέδες. Η προκουαία μοσχοβολούσε ούζο, αγγουράκι, τηγανητό κρέας και θαλασσινά. Μασουλίζανε οι καθιστοί, κι οι σουλατσαδόροι σπόρους, τσεμπλεμπούδες,* παγωμένα αμύγδαλα, λιμπινάρια,* μα και γλασσάδες* και ζαχαρωτά και γλειφιτζούρια.

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον Θρίαμβο στην καταστροφή

Τα σπίτια, ακόμα και στους απόμακρους μαχαλάδες, ανοιχτά, συντροφεμένα. Στις πόρτες καθισμένες φαμελιές* είχαν στρωμένο εύθυμο λακιρντί.* Δε μου 'κανε καρδιά να πάω για ύπνο. Είχα μόλις γνωριστεί με τη Σμόρνη και μου φαινόταν πως γεννήθηκα κι έζησα εδώ τα δεκάξι χρόνια της ζωής μου. Όταν έπεσα να κοιμηθώ, στριφογύριζα και τηςμίλαγα σαν ερωτευμένος. "Είσαι όμορφη, το ξέρεις; Είσαι πολύ όμορφη!"

Εδώ στη Σμόρνη θα μπορούσα να κάνω όνειρα, όσα όνειρα ήθελα, δίχως να τρώω ξόλο...

Δ. Σωτηρίου, *Ματωμένα χρώματα*, Κέδρος

- * **σκιάχτηκα**: φοβήθηκα
- * **χάνι**: πανδοχείο
- * **ζεμπίλι**: σάκος
- * **αντρέσα**: διεύθυνση
- * **ντριλίνο**: από φτηνό βαμβακερό ύφασμα
- * **φράγκικο**: γαλλικό
- * **κανάρες**: μακριά πόδια (κανιά)
- * **σουλούπι**: εμφάνιση
- * **ολούθε**: παντού
- * **τράμια**: μέσα μεταφοράς, τραμ
- * **σαματάς**: θόρυβος
- * **ένιφταν**: έπλεναν
- * **ανεσημιά**: ανάσα
- * **τραβέρσες**: στηρίγματα
- * **μπάρκο**: φόρτωση του εμπορεύματος στα πλοία
- * **Χρηστομάθεια**: διδακτικό βιβλίο με ηθοπλαστικά διηγήματα
- * **παχνιδιάτορας**: οργανοπαίκτης
- * **σάζι**: κρουστό μουσικό όργανο
- * **σκαρπίνια**: παπούτσια
- * **σιγοντάριζε**: ενθάρρυνε
- * **αεροκοπανιτζής**: αργόσχολος
- * **ρεσπέρηδες**: αγρότες
- * **τσαρσί**: αγορά
- * **τσιτσιμπήρια και σερμπέτια**: αρωματικά ποτά
- * **«μπουζγκιμπι, κεκίκ-σουγιού»**: παγωμένοι χυμοί
- * **στιμέρνει**: εκτιμά, υπολογίζει
- * **σουλάτσο**: περίπατος
- * **κυρ φατόρο**: το αφεντικό
- * **άψα**: ένταση
- * **ντάμι**: ζυγαριά
- * **αραμιάδες**: κάρα
- * **μανέλα**: μοχλός
- * **καντάρι**: ζυγαριά
- * **οκά**: μονάδα βάρους
- * **σβελτάδα**: γρηγοράδα
- * **παραγιός**: βοηθός τεχνίτη, υπηρέτης
- * **τόντις**: πραγματικά
- * **δημογεροντία**: αιρετοί άρχοντες της ελληνικής κοινότητας
- * **μπεζεστένια**: στεγασμένες αγορές
- * **προβέγγερα και «γιαβάν σουπέδες»**: εσπερινές κοινωνικές συγκεντρώσεις για ψυχαγωγία
- * **ξεντεκολτεδισμένες**: με αποκαλυπτικά ντεκολτέ
- * **τσεμπλεμπούδες**: στραγάλια * **λιμπινάρια**: σπόρια από λούπινα
- * **γλασσάδες**: παγωτά * **φαμελιές**: οικογένειες * **λακιρντί**: κουβέντα, κουτσομπολιό

Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής

Σχεδιασμός-υλοποίηση εκπαιδευτικού προγράμματος: Τιμπλούλης Γεράσιμος

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Χάρτης προσαρτήσεων εδαφών της Ελλάδας. Πηγή εικόνας: reddit.com

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Με τη βοήθεια λεξικού φτιάχνουμε το παρακάτω γλωσσάρι

Αντάντ:

Ελ. Βενιζέλος:

εθνοκάθαρση:

εθνόσημο:

έφεδρος αξιωματικός:

Κεμάλ Ατατούρκ:

κεπί-πηλήκιο:

μετάλλιο:

οπλίτης:

παλάσκα:

παράσημο:

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Μπορούμε να μελετήσουμε τις φωτογραφίες απαντώντας στα παρακάτω ερωτήματα

Μελέτη φωτογραφιών ως τεκμήρια

Τεχνική SOAPSET:

Subject, Occasion, Audience, Purpose, Speaker, Evidence, Tone

1.Θέμα-κεντρική ιδέα της φωτογραφίας	
2 . Περίσταση που δημιουργήθηκε.(Πότε; Πού; Πώς το ιστορικό πλαίσιο επηρεάζει το νόημα;)	
3. Κοινό που απευθυνόταν. Για ποιους δημιουργήθηκε (δημόσιο/ιδιωτικό/κοινωνική ομάδα); Πώς αυτό επηρεάζει την αξιοπιστία της εικόνας; Ποια η στάση του κοινού (φιλική/εχθρική);	
4.Σκοπός δημιουργίας. (Τι κινητοποίησε τον δημιουργό; π.χ. να πληροφορήσει, να πείσει, να περιγράψει;)	
5. Ποιος είναι ο δημιουργός -φωτογράφος; (φύλο, ιδιότητα, βιογραφία)	
6. Τι βλέπεις στη φωτογραφία που υποστηρίζει-αποδεικνύει το θέμα/μήνυμα;	
7.Ποιος είναι ο τόνος-ύφος του δημιουργού; (ποια αξία, συναίσθημα, στάση εκφράζει;)	

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Μικρά Ασία. Η είσοδος του ελληνικού στρατού σε πόλη

Μικρασιατικό μέτωπο. Τούρκοι αιχμάλωτοι χορεύουν
παρουσία Ελλήνων αξιωματικών και οπλιτών της XI Μεραρχίας

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Η Σμόρνη...

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Στο Συνεδριακό Κέντρο Θεσσαλίας

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Να περιηγηθείς στην έκθεση.

Με μια πιο προσεκτική ματιά ανακάλυψε ποιο είναι το έκθεμα.

Τον Χριστό να ευλογεί έχει πάνω του. Ποιο έκθεμα είναι;	
Καβαλάρη Άγιο έχει στο κέντρο του. Ποιο έκθεμα είναι;	
Χαραγμένη πάνω του η φράση «ΙΣΧΥΣ ΜΟΥ Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΛΑΟΥ». Τι είναι;	
Ασημένιο, με αριθμούς και δείκτες. Τι είναι;	
Με κοιτούν. Είναι δυο. Έχουν τα χέρια τους πίσω. Ποιο έκθεμα είναι;	
Η ημισέληνος χαραγμένη στη λαβή του. Τι είναι;	

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

**Να περιγράψεις ένα από τα εκθέματα της έκθεσης,
που σου έκανε τη μεγαλύτερη εντύπωση.**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**Να βρεις το διακριτικό πολεμικών εξαμήνων.
Να κάνεις μια σύντομη περιγραφή του εκθέματος.
Να βρεις τον συνολικό χρόνο υπηρεσίας του οπλίτη,
που το είχε στη στολή του.**

.....

.....

.....

.....

.....

Εάν ήσουν επιμελητής της έκθεσης πώς θα παρουσιάζες τα εκθέματα;
(Για μαθητές/τριες Γυμνασίου)

.....

.....

.....

.....

.....

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Στην τάξη μετά την επίσκεψη. (Δημοτικό & Γυμνάσιο)

King Constantine decorates men of an "Evzone" regiment after the capture of Eskişehir, July 1921.

Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος Α' παρασημοφορεί τα ευζωνικά συντάγματα, Ιούλιος 1921, Ιωνία.

**Να γράψεις ένα σύντομο κείμενο.
(Πώς αισθάνονται οι εύζωνες; Τι σκέψεις κάνουν;)**

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Να συμπληρώσεις την ακροστιχίδα

- Μ** - - - - - Είναι στρατιωτικής αξίας.
- Ι** - - - - - Στρατιωτικό σώμα με άλογα.
- Κ** - - - - - Προστατεύει το κεφάλι στη μάχη.
- Ρ** - - - - - Ασημένιο, είναι και τσέπης.
- Α** - - - - - Μετάλλιο: η πρώτη λέξη πριν από Σταυρός Σωτήρος

Α - - - - - Όνομα συμμαχίας που στήριζε την Ελλάδα.

Σ - - - - - Πόλη της Μ. Ασίας που κάηκε.

Ι - - - - - Αλλιώς το πηλήκιο (αντίστροφα).

Α - - - - - Αρχηγός των Νεότουρκων.

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Για το γυμνάσιο

Το μετάλλιο και το παράσημο ας γίνει αφορμή για μία συζήτηση στην τάξη.

Αναμνηστικό χρυσό μετάλλιο του 1919 με απεικόνιση του Βενιζέλου και αναφορά περιοχών του ελληνισμού οι οποίες βρίσκονταν εκτός του τότε ελληνικού κράτους

Παράσημο

Μαγνήτων Κιβωτός: 100 χρόνια από τη Μικρασιατική εκστρατεία Από τον θρίαμβο στην καταστροφή

Παίρνουμε συνέντευξη από τον ιδιοκτήτη της συλλογής

Πρώτα σχεδιάζουμε έναν οδηγό ερωτήσεων.